

Uskoro će se navršiti trideset i šest godina od smrti Većeslava-Veće Holjevca. Pitam se, znaju li danas četrdesetogodišnjaci, tridesetogodišnjaci, ili oni kojima je tek dvadeset godina, tko je bio Veco Holjevac, što je on učinio za Grad u kojemu oni danas žive? Pitam se, da li na satu povijesti u školama ovoga Grada spominju njegovo ime? Da li na fakultetima studenti i profesori znaju, koliko je taj čovjek uložio napora i kolike je prepreke prevladao da bi se izgradila nova zdanja njihovih učilišta? Nemamo anketa, ni radova koji bi nam egzaktno odgovorili na ova pitanja. Do sada nije sustavno sabrana ni objavljena grada iz tog razdoblja, osim petnaestak, dvadesetak članaka ili kraćih osvrti na stranicama dnevnih novina. Uz njih usamljeno stoji studiozni rad Slavka Goldsteina, objavljen 1970. godine na deset stranica u časopisu "Kritika" pod naslovom Nacrt za Većinu biografiju, otvorivši dublji uvid u kreativnu misao i djelo toga osebujnog čovjeka. Sve to zajedno je premalo da bi rasvijetlilo put i djelo jednog od najsposobnijih i najzaslužnijih predsjednika, odnosno gradonačelnika Zagreba u 20. stoljeću. Zašto je tome tako?

Ima mnogo razloga koje valja istražiti. Jedan od razloga, vjerojatno je u tome što hrvatske vladajuće strukture i birokratska svijest onoga vremena nisu bile dorasle prepoznati razliku između prirodne težnje ljudi za nacionalnim identitetom kao kvalitetu, i nacionalističkog pretjerivanja kada se nacionalizmu podređuju ljudi, njihova prava i slobode. Naravno, u to vrijeme partijski otpisanome čovjeku nisu javno priznate njegove vrline i vrijednosti. Zbog toga se o njemu pisalo malo.

Ali, postavlja se pitanje, zašto u razdoblju od stvaranja demokratske Hrvatske, dakle, u posljednjih petnaest godina opet nemamo tekstova o Veći Holjevcu osim tri, četiri omanjih članaka. To je sada, valjda, zato jer je Veco pripadao onome vremenu, a danas se nikome ništa stvaralački vrijedno ne priznaje iz onoga vremena, pa ni Veci Holjevcu. Bilo bi smiješno da nije tragično. Po svome karakteru birokratska se vlast nigdje ne razlikuje, nije drugačija ova sadašnja od prethodne iz onoga vremena.

Razmišljanja o čovjeku kakav je bio Veco Holjevac upućuju na potrebu sustavne obrade podataka iz razdoblja njegovog djelovanja i otimanja zaboravu vrijednosti izraženih u njegovoj osobi i djelu. Zato smo se mi, još uvijek živi prijatelji, poštovaoci i njegovi suradnici, prihvatili posla objavljivanja ove knjige.

Naime, na Okruglom stolu koji je 17. studenog 2004. godine održan u Karlovcu u povodu godišnjice legendarne akcije upada voda 24 partizana na čelu sa Većom Holjevcom u okupirani Karlovac, govorilo se ne samo o temama iz NOB-e, nego i o ulozi Veće Holjevca u izgradnji Zagreba. Ti referati koji su podneseni na Okruglom stolu i želja sudionika rasprave da svoja izlaganja još prošire novim činjenicama i spoznajama, bili su temeljna, početna grada za pripremu knjige. Za njeno objavljivanje već se tada založio Milan Bandić, sadašnji gradonačelnik Zagreba.

Zašto knjiga? Postavilo se pitanje, ima li za nju dovoljno relevantnih priloga? Jesu li u dovoljnoj mjeri iskorišteni arhivski podaci i dokumenti, ne bi li trebalo pokrenuti još neka istraživanja i pričekati rezultate?

Odgovor na ova pitanja i konačan stav Izdavačkog i redakcijskog odbora bio je:

1. Nama je ovog časa dužnost napraviti ono što možemo. To jest, objaviti podatke, dokumente i sjećanja koja smo prikupili, upoznati s njima i dati ih na korištenje sadašnjoj generaciji. Daljnja

istraživanja ostavljamo zainteresiranim pojedincima te stručnim i znanstvenim organizacijama.

2. Objavljivanjem knjige o životu i djelu Većeslava - Vece Holjevca sačuvat ćemo zabilješke, sjećanja i razmišljanja još živih svjedoka i suvremenika koji su s Vecom Holjevcom radili, stvarali i prijateljevali. U protivnom, ti bi sadržaji bili izgubljeni.

3. Za povijest grada Zagreba od izuzetne su važnosti velika urbanistička ostvarenja, zamišljena, započeta, a mnoga i dovršena za vrijeme dok je na čelu grada bio Većeslav Holjevac. Taj veliki posao on je ostvario s brojnim suradnicima u atmosferi (gospodarskoj, političkoj i socijalnoj) kakvom se je mogao nositi samo takav čovjek, borac kakav je bio Veco.

4. Navršava se 65 godina od početka NOB-e u kojoj je Veco Holjevac bio organizator ustanka i izvršilac najhrabrijih pothvata i kojoj je dao neprocjenjiv doprinos kao borac, čovjek i rukovodilac. Bliži se 90 godina od njegovog rođenja i 36 godina od njegove prerane smrti. To treba obilježiti! To su samo neki od razloga zbog kojih, smatra izdavački odbor, treba objaviti ovu knjigu.

U hrvatsku povijest, Veco Holjevac ušao je prije svega ključnom ulogom na čelu Grada, kao predsjednik NO grada Zagreba, odnosno Gradske skupštine. On je, naravno, u hrvatskoj povijesti verificiran i kao pokretač ustanka na Kordunu i Baniji, organizator najsmjelije akcije u 1941. godini - ulaska partizanskog voda u okupirani Karlovac i kao narodni heroj.

U ratu i miru, gdje god je djelovao, Vecu Holjevca su karakterizirale vrline koje posjeduju rijetki ljudi. U svakom poslu koji je obavljao bio je temeljit, uporan, promišljen. Obavljajući najveće državne i vojne dužnosti, ostao je skroman, pristupačan svakome čovjeku od djeteta do starca. Vjerujem, drugujući s njim punih trideset godina, da bi bilo teško pronaći čovjeka u Zagrebu, Karlovcu, Kordunu, i Hrvatskoj koji o Veci ne bi govorio s poštovanjem, ljubavlju i prijateljski.

Juraj Hrženjak

Cijena knjige iznosi 100 kuna.